

Aktuálne z autorského práva

Predsedníctva jednotlivých členských štátov v Rade EÚ neprestávajú skúmať umelú inteligenciu (ďalej AI, z angl. *artificial intelligence*) a jej prepojenie s autorským právom. Nerobia tak však prostredníctvom prípravy určitej legislatívy, ale prostredníctvom dotazníkov adresovaných členským štátom a rôznym zainteresovaným subjektom, ako sú napr. veľké platformy, iní on-line poskytovatelia obsahových služieb, asociácie používateľov alebo nositeľov práv či organizácie kolektívnej správy. Kým maďarské predsedníctvo Rady EÚ sa v 2. polroku 2024 zameralo všeobecne na otázky generatívnej (tvorivej) AI a jej dopadov na autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, poľské predsedníctvo Rady EÚ previazalo v dotazníku AI a výzvy, ktorým čelia v jej súvislosti organizácie kolektívnej správy v členských štátoch EÚ. Koncom júna 2025 poľské predsedníctvo zhrnulo odpovede od 24 členských štátov, ktoré dostalo k dotazníku¹. Skonštatovalo, že organizácie kolektívnej správy (ďalej OKS) sa síce snažia postupne vo svojej činnosti využívať aj niektoré technológie AI, ale zatiaľ vo veľmi obmedzenej miere, skôr len na účel čiastočného zefektívnenia niektorých vnútorných mechanizmov OKS (napr. výber a prerozdeľovanie odmien alebo kontrola použitia diel). Minimálne je využívaná aj tzv. *blockchain technológia*², dokonca niektoré OKS tvrdili, že táto technológia vôbec nie je pre potreby kolektívnej správy práv vhodná. OKS majú tiež problémy s rozoznaním obsahu vytvoreného AI, nevedia overiť, či boli určité výtvyry alebo diela vytvorené ľudskou tvorivou duševnou činnosťou alebo čisto použitím AI, resp. pomocou AI. Neexistuje dôveryhodný technologický nástroj, ktorý by mohli OKS na takúto verifikáciu použiť, a preto sa musia spoliehať iba na vyhlásenia nositeľov práv. Z toho dôvodu OKS apelujú na väčšiu transparentnosť (aj s ohľadom na tzv. AI Akt³), najmä na označovanie a zavedenie vodoznakov pre výtvyry generované AI. Rovnako zriedkavé je udeľovanie licencií na použitie autorskoprávne chránených diel na účel tréningu AI modelov. Vývojári AI a poskytovatelia AI služieb nechcú vstupovať do rokovaní s OKS o vysporiadaní práv a uzatvárať licenčné zmluvy, pretože sa odvolávajú predovšetkým

na využitie výnimky na čerpanie textov a dát (tzv. text a data mining). OKS však kritizujú nejasný spôsob uplatnenia tzv. opt-outu (vylúčenia uplatnenia výnimky, čiže výhrady, aby boli diela vyňaté z uplatnenia výnimky a práva k nim sa museli vysporiadať), pričom aj v prípade, keď k tzv. opt-outu dôjde, nie je isté a preukázateľné, že ho AI poskytovatelia naozaj zohľadňujú. OKS by si vedeli vo vzťahu k AI vývojárom a poskytovateľom predstaviť skôr systém rozšírených hromadných licencií (tzv. ECL, z ang. *extended collective licences*) alebo dokonca systém povinnej kolektívnej správy práv. Hoci vplyv AI na príjmy OKS nebol doposiaľ výrazný, v blízkej budúcnosti sa ekonomický dopad AI na kreatívny sektor môže negatívne prejaviť v podstatnejšej miere. OKS súčasne vyjadrili obavy, že AI môže byť hrozbou aj pre kultúrnu a umeleckú diverzitu, môže viesť v určitých kreatívnych odvetviach k strate práce a byť rizikom z hľadiska ochrany osobnosti i osobnostných práv. S tým bezprostredne súvisí fakt, že chýba akýkoľvek efektívny mechanizmus vymožitelnosti práv voči AI a jej poskytovateľom. Podľa výsledkov dotazníka poľského predsedníctva Rady EÚ sa mnohé členské štáty domnievajú, že smernica 2019/790⁴ o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu čiastočne uľahčila rokovania medzi OKS a veľkými on-line platformami. Napriek tomu sa pri riešení sporov medzi OKS a on-line platformami stále bežne nevyužívajú alternatívne metódy riešenia sporov, ako je mediácia alebo arbitráž. Na strane on-line platforiem podľa OKS chýba transparentnosť, vďaka ktorej by OKS dokázali lepšie určiť hodnotu používaného obsahu a stanoviť zodpovedajúcu odmenu. Problém spôsobuje aj nevyvážené negociačné postavenie OKS a veľkých on-line platforiem, najmä v prípade OKS zastupujúcich menší repertoár. Čo sa týka dohľadu nad OKS, ktorý bol rovnako predmetom poľského dotazníka, z odpovedí členských štátov vyplýva, že majú dlhodobé zavedené postupy a určené orgány, ktoré dohľad realizujú. Opatrenia na dohľad sú rôzne a zahŕňajú napr. audit OKS (vykonávaný buď nezávislou inštitúciou, alebo priamo povereným orgánom dohľadu), inšpekciu účtovníctva a iných dokumentov OKS, dohľad nad výročnými

1 Záverečný dokument poľského predsedníctva Rady EÚ so zhrnutím odpovedí k dotazníku je dostupný ako dokument č. 10355/2025 REV. 1 na stránke Rady EÚ: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10355-2025-REV-1/en/pdf>.

2 *Blockchain technológia* – je systém zaznamenávania informácií a uchovávaní dát (t. j. slúži na uchovávanie transakčných záznamov) vo forme určitých decentralizovaných databáz, ktoré sú chránené proti neoprávnenému zásahu tak z vonkajšej strany, ako aj zo strany samotných tzv. uzlov siete. Niekedy sa blockchain technológia zvykne nazývať aj digitálnou distribuovanou účtovnou knihou, ktorá duplikuje, distribuuje a zaznamenáva transakcie cez sieť počítačov zúčastnených v rámci reťaze (teda na blockchaine).

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2024/1689 stanovujúce harmonizované pravidlá umelej inteligencie (Akt o umelej inteligencii), ktoré postupne vstupuje do platnosti.

4 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES.

správami OKS či účasť na zasadnutiach hlavných vnútorných orgánov OKS (napr. účasť zástupcov orgánu dohľadu na valnom zhromaždení OKS). Kontrola výročných správ, interných dokumentov OKS či iné porušenia povinností OKS podliehajú v prísnejších prípadoch peňažným pokutám, dočasnému alebo trvalému odňatiu oprávnenia alebo menej striktným upozorneniam. Okrem samotných orgánov dohľadu fungujú v niektorých krajinách aj poradné orgány ako komisie alebo výbory, ktoré môžu napr. rozhodovať formou arbitráže alebo mediácie spory, schvalovať sadzobníky OKS alebo dávať odporúčania štátnym orgánom (ministerstvám) či iným osobitným orgánom dohľadu. Členské štáty sa však nevedeli zhodnúť, či rozsah poskytovaných údajov zo strany OKS je dostačujúci alebo ho treba rozšíriť a zvýšiť tak transparentnosť OKS. Závěry dotazníka poľského predsedníctva Rady EÚ teda opäť nepriniesli nič prekvapujúce, akurát sa zamerali na AI z pohľadu OKS.

Do tretice s dotazníkom o AI⁵ prišlo nové dánske predsedníctvo Rady EÚ úradujúce od 1. júla 2025. Dánsky dotazník sa týka praktických skúseností s článkom 15 smernice 2019/790 (právo vydavateľov tlačových publikácií) a posilnenia fungujúceho rámca pre licencovanie v ére AI. Podľa otázok položených v dotazníku by mala jeho prvá časť jednak preskúmať situáciu s udeľovaním licencií na on-line použitia tlačových publikácií, ako aj zozbierať od členských štátov informácie o licenčných praktikách a národných iniciatívach smerujúcich k uľahčeniu udeľovania licencií v tejto oblasti. Druhá časť sa zameriava na licencovanie v kontexte AI, pričom cieľom je zistiť, ako funguje licenčný trh vo vzťahu k použitiu autorskoprávne chráneného obsahu na účel tréningu, zlepšovania a vývoja AI modelov a pri tvorbe výstupov generatívnej AI. Neopomína sa ani ochrana obrazových materiálov, hlasu alebo podobizne osôb bezprostredne nadväzujúca na širokospektrálne možnosti využitia AI. Dotazník je otvorený minimálne do 20. októbra 2025 a vyjadrovať sa tentokrát môžu okrem členských štátov priamo aj rôzne ďalšie zainteresované subjekty. Zároveň sa opäť predpokladá, že dánske predsedníctvo Rady EÚ po zbere informácií/odpovedí pripraví určitý finálny výstup koncom 2. polroku 2025.

Témou AI sa na úrovni EÚ nezaobrá len Európska komisia alebo Rada EÚ prostredníctvom predsedníctiev jednotlivých členských štátov, ale svoju činnosť v tejto oblasti zintenzívnili aj Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (ďalej EUIPO). EUIPO, ktorý založil, vedie a spravuje EÚ databázu osirelých diel a on-line portál pre obchodne nedostupné diela, sa najnovšie chystá posilniť svoju

autorskoprávnu infraštruktúru tým, že v novembri 2025 plánuje spustiť Autorskoprávne vedomostné centrum (Copyright Knowledge Centre). Toto centrum by malo slúžiť ako centralizovaný zdroj poznatkov, nástrojov a služieb pre nositeľov práv i zákonodarcov členských krajín EÚ a jeho úlohou bude orientovať sa aj na nové autorskoprávne výzvy vrátane AI. Dôkazom, akú dôležitosť kladie EUIPO na tému AI, je veľká štúdia EUIPO o generatívnej AI zverejnená v máji 2025 pod názvom **Vývoj generatívnej umelej inteligencie z pohľadu autorského práva**⁶. Štúdia je výsledkom komplexnej analýzy a výskumu, pričom jej cieľom je lepšie pochopiť fungovanie generatívnej AI a z hľadiska rôznych aspektov posúdiť možné technické a praktické riešenia aj v nadväznosti na už existujúcu (nielen autorskoprávnu) legislatívu na úrovni EÚ. Štúdia skúma použitie autorskoprávne chránených diel v rámci modelov generatívnej AI, tvorbu nového obsahu cez AI, ochranu práv, licenčné a iné mechanizmy na vysporiadanie práv, transparentnosť generatívnej AI i dopady na celý autorskoprávny ekosystém, či už ide o odmeňovanie tvorcov, úlohu verejných a štátnych orgánov vo vzťahu k AI alebo vplyvy na trh celkovo. Viac než 300-stranová štúdia podrobne opisuje a vysvetľuje opatrenia, výzvy a sumarizuje aktuálny dynamický vývoj AI. Aj keď štúdia dospela k záveru, že zatiaľ neexistuje jedno riešenie, ktoré by vyhovovalo všetkým a dokázalo plne ochrániť práva nositeľov práv, štúdia rozhodne stojí za prečítanie a je skvelým zdrojom informácií o problematike AI v kontexte autorského práva.

Pred Súdny dvor Európskej únie (ďalej SD EÚ) sa prvýkrát dostali prejudiciálne otázky týkajúce sa AI, konkrétne žiadosť o výklad článku 4 (výnimka na čerpanie textov a dát – tzv. text a data mining) a článku 15 (právo vydavateľov tlačových publikácií) smernice 2019/790. Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-250/25⁷ podal na SD EÚ maďarský súd v Budapešti.

Spoločnosť Like Company, ktorá je maďarskou obchodnou spoločnosťou a súčasne vydavateľkou a prevádzkovateľom viacerých spravodajských portálov, žaluje spoločnosť Google Ireland Limited, ktorá poskytuje službu tzv. generatívneho chatbota založeného na AI a fungujúceho na podobnom princípe ako vyhľadávače. Generatívny chatbot s AI bol trénovaný pozorovaním a porovnávaním vzorcov, čo umožňuje s týmto chatbotom viesť „rozhovor“, v ktorom sa používateľ môže podrobne dozvedieť aj o obsahu tlačových publikácií a v niektorých prípadoch môže chatbot z publikácií vytvárať zhrnutia. Používateľ má prostredníctvom chatbota tiež prístup priamo k zdroju. Chatbot

5 Dotazník dánskeho predsedníctva Rady EÚ o praktických skúsenostiach s článkom 15 smernice 2019/790 a o posilnení fungujúceho rámca pre licencovanie v ére AI je zverejnený ako dokument č. 10827/25 na stránke Rady EÚ: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10827-2025-INIT/en/pdf>.

6 Štúdia Vývoj generatívnej umelej inteligencie z pohľadu autorského práva (*The development of Generative Artificial Intelligence from a Copyright perspective*) je dostupná na stránke EUIPO: <https://www.euiipo.europa.eu/en/news/euiipo-releases-study-on-generative-artificial-intelligence-and-copyright>.

7 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-250/25 je dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=300681&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=13854826>.

je založený na veľkom jazykovom modeli, ale neukladá rozmnoženiny zhromaždených údajov a nevytvára ani nepoužíva určitú pevnú databázu, z ktorej by čerpal údaje a obsah. Na zhromaždenie údajov chatbot využíva databázu vyhľadávacej služby a je tak schopný na zadanú otázku poskytnúť odpoveď, v rámci ktorej dokáže zobrazíť obsah chránenej tlačovej publikácie. Spoločnosť Like Company zverejňovala na svojej webovej stránke najmä literárne diela žurnalistickej povahy, ktoré boli sprístupnené verejnosti – používateľom internetu. Chatbot prevádzkovaný spoločnosťou Google poskytol na konkrétnu otázku o známom maďarskom spevákovi podrobnú odpoveď, ktorá obsahovala zhrnutie informácií uvedených v on-line sprístupnených tlačových publikáciách spoločnosti Like Company. Spoločnosť Like Company sa teda domáhala určenia, že týmto konaním chatbota došlo k použitiu (k vyhotoveniu rozmnoženiny a k sprístupneniu verejnosti) chránených tlačových publikácií bez jej súhlasu a zároveň, že rozsah použitia presiahol rámec výnimky na čerpanie textov a dát. Podľa spoločnosti Like Company by sa mal v súlade so zavedeným právom vydavateľov tlačových publikácií podľa smernice 2019/790 vyžadovať súhlas vydavateľa, ak sa má publikácia použiť na on-line platforme. Spoločnosť Google namietala, že odpoveď vygenerovaná chatbotom nepredstavuje sprístupnenie verejnosti ani vyhotovenie rozmnoženín, a to ani podľa maďarského práva. Navyše, v zmysle argumentácie spoločnosti Google odpoveď chatbota sa nedostáva k novej verejnosti ani k novému publiku, obsah odpovede poskytnutej chatbotom nie je úplne totožný s obsahom príslušných tlačových publikácií, ale len odkazuje na niektoré časti chráneného obsahu, a do úvahy by prichádzala aplikácia viacerých autorskoprávných výnimiek, predovšetkým výnimky na čerpanie textov a dát, ako aj výnimky na dočasné vyhotovenie rozmnoženiny diela podľa smernice 2001/29/ES⁸.

SD EÚ má v podstate objasniť a rozhodnúť, či možno považovať za vyhotovenie rozmnoženiny a za verejný prenos (formou sprístupnenia verejnosti) aj rozmnoženinu a zobrazenie takého obsahu v odpovediach chatbota spoločnosti Google, ktorý je čiastočne zhodný s chráneným obsahom nájdeným na webových stránkach vydavateľa tlače. Rovnako sa vnútroštátny maďarský súd pýta, či je pri posúdení verejného prenosu relevantná skutočnosť, že ide o výsledok procesu, v ktorom chatbot len predpovedá ďalšie slovo na základe pozorovaných vzorcov. Dochádza

teda v procese tréningu AI – chatbota, ktorý je založený na veľkom jazykovom modeli a na porovnávaní i pozorovaní určitých vzorcov, k vyhotoveniu rozmnoženiny? Ak áno, vzťahuje sa na takéto vyhotovenie rozmnoženiny výnimka na čerpanie textov a dát podľa článku 4 smernice 2019/790? Položené prejudiciálne otázky „zaťali“ do najpálčivejších tém, ktorým momentálne čelí autorské právo vo vzťahu k AI a SD EÚ si nepochybne nechá dostatok času na ich dôsledné posúdenie. Rozhodnutie SD EÚ v danej veci nemožno očakávať skôr ako v roku 2026, ale dovtedy sa vo sfére autorského práva a AI môžu objaviť mnohé ďalšie výzvy.

Ďalší návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-441/25⁹ reflektuje spor o náhradu odmeny za vyhotovenie rozmnoženín pre súkromnú potrebu, ktorý vznikol medzi portugalskými organizáciami kolektívnej správy. Podľa portugalského práva by sa mala náhrada odmeny za vyhotovovanie rozmnoženín pre súkromnú potrebu v súlade so smernicou 2001/29/ES a smernicou 2019/790 rozdeliť rovnakým podielom (t. j. 50 %) medzi organizácie kolektívnej správy zastupujúce autorov a organizácie kolektívnej správy zastupujúce vydavateľov. Organizácia kolektívnej správy VISAPRESS zastupujúca vydavateľov novín a iných periodických publikácií však tvrdí, že okrem svojho podielu za vydavateľov má nárok na náhradu odmeny aj z podielu prináležiaceho organizáciám kolektívnej správy zastupujúcich autorov. Argumentovala tým, že vydavatelia sú tiež nositeľmi práv k obsahu uverejnenému v novinách a periodických publikáciách. Portugalské združenie organizácií kolektívnej správy AGE COP, ktoré vyberá a rozdeľuje náhrady odmeny, odmietlo tento nárok akceptovať a navrhlo, aby SD EÚ vyriešil otázku, čo sa na účel náhrady odmeny za vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu rozumie pod pojmom „autor“. Inak povedané, či organizácia kolektívnej správy VISAPRESS zastupujúca vydavateľov, ktorí sú tiež nositeľmi práv k periodickým publikáciám, má nárok na určitú sumu z tej časti náhrady odmeny, ktorá sa má vyplatiť organizáciám kolektívnej správy zastupujúcim autorov.

Hoci generálni advokáti vydali svoje názory a stanoviská k viacerým prebiehajúcim konaniam pred SD EÚ (napr. k téme tzv. pastišu vo veci C-590/23 Pelham II¹⁰, k téme spoluautorstva vo veci C-182/24 Chabrol¹¹ alebo k téme odvodených diel a originality vo veci C-649/23 Institutul G. Călinescu¹²), rozsudok sa objavil v poslednom období

8 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

9 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-441/25 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=303765&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=13855688>.

10 Stanovisko generálneho advokáta k veci C-590/23 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=301220&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=13857674>.

11 Stanovisko generálneho advokáta k veci C-182/24 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=297821&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=13858217>.

12 Stanovisko generálneho advokáta k veci C-649/23 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=301747&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=13843606>.

iba vo veci C-575/23¹³ týkajúcej sa výkladu belgického práva. Konkrétne SD EÚ rozhodol, že belgické právo – kráľovské nariadenie nemôže paušálne stanoviť zamestnancom belgického štátneho orchestra – výkonným umelcom, aby svoje majetkové práva vyplývajúce z práv súvisiacich s autorským právom (všetky práva spojené s podaním a využívaním výkonov výkonných umelcov) postúpili zamestnávateľovi – orchestru bez ich predchádzajúceho súhlasu. SD EÚ uviedol, že pod pojem „výkonný umelec“ uvedený v článkoch 2 a 3 smernice 2001/29/ES, v článkoch smernice 2006/115/ES¹⁴ a v článkoch 18 až 23 smernice 2019/790 patria aj výkonní umelci v postavení verejných zamestnancov. Zároveň judikoval, že žiadne z ustanovení týchto smerníc neumožňuje všeobecné povinné postúpenie všetkých súvisiacich práv určitej kategórie výkonných umelcov. V prípade neexistencie predchádzajúceho súhlasu nositeľov práv potom ustanovenia uvedených smerníc o výhradných právach výkonných umelcov bránia postúpeniu takýchto výhradných práv prostredníctvom národnej

právnej úpravy. To znamená, že smernice 2001/29/ES a 2006/115/ES bránia takému postúpeniu súvisiacich práv výkonných umelcov, aké sa uskutočnilo prostredníctvom kráľovského nariadenia, ktoré na účel využívania práv výkonných umelcov (zamestnaných ako verejní zamestnanci) stanovilo bez ich predchádzajúceho súhlasu postúpenie práv k výkonom na ich zamestnávateľa – orchestra.

V zmysle väčšiny uvedených aktuálnych noviniek je zrejmé, že autorské právo začína pri rýchlom technologickom rozvoji, najmä s ohľadom na AI, čeliť čoraz väčším výzvam, kde doposiaľ zaužívané spôsoby a postupy už nemusia fungovať. Aj keď sa realizuje mnoho štúdií a prieskumov, je otázne, či európska legislatíva alebo národné autorské právo členských štátov dokáže promptne zareagovať a udržať tempo s technologickým pokrokom.

*JUDr. Jakub Slovák
odbor autorského práva,
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky*

¹³ Celé znenie rozsudku vo veci C-575/23 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=296203&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&id=13845788>.

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva.

SME NA CESTE K VYŠŠEJ PRESTÍŽI A MEDZINÁRODNÉMU UZNANIU

OD ROKU 2025
sme súčasťou databázy

erih+

Publikujte
v časopise indexovanom
v ERIH PLUS – otvorené možnosti
pre odborníkov, vedcov a výskumníkov.